

ЕТНОЛІНГВІСТИЧНИЙ КОНТЕКСТ МОВНИХ ВІДМІННОСТЕЙ В УКРАЇНСЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Мова є рухомою та гнучкою системою, яка відображує особливості сприйняття світу в різних етнічних спільнотах та представляє їх колективну пам'ять. Вона виконує символічну роль у почутті спільності з групою [1]. Мова етносу також є інструментом пізнання світу, способом передавання накопичених знань та досвіду, вербалізує культурне сприйняття зовнішнього світу, традиції, цінності, норми, звичаї, навіть кліматичні умови. Діяльність усередині різних суспільств підпорядковується їх особливим динамікам [2].

Мовна реалізація картини світу окремого етносу поєднує в собі індивідуально-національні та універсальні риси. Інтерація відбувається виходячи з культурного оточення і традиційних моделей спілкування [3]. Лінгвістичне втілення культурних практик дає змогу глибше зрозуміти самотність соціального та історико-культурного середовища, віднаходити коректні й ефективні способи взаємодії. У період розвитку комп'ютерно-опосередкованої комунікації та інтернаціоналізації сфери спілкування таке розуміння видається особливо актуальним і своєчасним.

Особливості інтерпретації та використання мовних засобів для позначення одних і тих самих понять у різних мовах можуть спричиняти труднощі, неточності або помилки в перекладі, ідеальний дослівний переклад іноді стає неможливим через різницю у формуванні світосприйняття.

Ані в англійській, ані в італійській мові не існує спеціального слова на позначення доби. Розрізняють день і ніч, проте немає визначення періоду у двадцять чотири години одним словом. Замість українського

«доба» під час перекладу використовуються варіанти «день і ніч» – «*day and night*» (англ.), «*giorno e notte*» (іт.) або «двадцять чотири години» – «*twenty four hours*» (англ.), «*ventiquattro ore*» (іт.)

Яскравим прикладом є європейська концепція підрахунку поверхів, що відрізняється від прийнятої в Україні. Така система передбачає назву поверху, що перебуває на рівні землі (земляний поверх) як *ground floor* (англ.), *piano terra* або *pianterreno* (іт.). В українській мові поверх на рівні землі заведено назвати *першим поверхом*.

Цікавим кулінарним феноменом є поняття «*перша страва*» в італійців та українців. Загальновідомо, що в Італії опорним харчовим продуктом є макаронні вироби, «*паста*», що зумовлено історично і пов'язано, зокрема, зі швидким приготуванням, нескладним складом (2-3 інгредієнти), різноманітністю соусів. Українці вважають національною першою стравою борщ або іншу заправну рідку страву, що суттєво відрізняється за складом і має більш комплексне приготування.

Деякі нові поняття, що приходять у мову в результаті міжкультурного обміну, втрачають свій первісний зміст. Оригінальне значення італійського слова «*latte*» (іт.) – «*молоко*». В англійській, а також сучасній українській мові, яка стрімко розширює пласт лексики, пов'язаний з розвитком культури кавування, слово «*латте*» пов'язують із кавовим напоєм, до якого додають молоко.

В англійському та італійському кухарському мистецтві слово «*котлета*» – *cutlet* (англ.), *cotoletta* (іт.) – означає скибку м'яса, часто разом із кісточкою, обсмажену на пательні або приготовлену на грилі. У вітчизняну кулінарну культуру котлети прийшли з Європи. Їх готували за французькими канонами, але згодом надали перевагу м'ясному фаршу. Нині в Україні котлетою називають невеликі обсмажені порції фаршу посіченого або меленого м'яса.

Різний підхід до називання предметів і явищ безпосередньо пов'язаний з історико-культурними відмінностями. Більш яскраво й

окреслено це проявляється в лексиці як найбільш рухливій і чутливій до екстралінгвістичних впливів частині лінгвістичної системи. Необхідність описового перекладу, неоднозначне трактування, наявність безеквівалентної лексики вказують на культурно-духовну індивідуальність етносу, його історичне коріння. Чим більша економічна міць народу, тим більший вплив його мови як засобу національної ідентифікації на світовій арені.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Грищук Е., Коваленко А. Особливості етнолінгвістичної ідентичності представників різних мовних груп України. *Psycholinguistics. Bun.* 25 (1), 12019. С. 49-71. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-25-1-49-71>.
2. Hall E. T., Hall M. R. *Understanding Cultural Differences: Germans, French and Americans.* Boston : Intercultural Press, Yarmouth, 1990. 196 p.
3. Лебедева С. Л. Явище лексичного запозичення з англійської та італійської мов в контексті взаємодії культур. *Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії* : зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конф. (Одеса, 25–26 листопада 2022 р.). Одеса, 2022. С.78–81. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-21>.